

29. november 2010

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Arresthuset i Odense den 20. august 2007

OPFØLGNING NR. 2

J.nr. 2007-2096-628/ATG

Indholdsfortegnelse

Ad pkt. 2.2.	Celler og gangarealer	2
Ad pkt. 2.3.5.	Fritids- og motionsrum	3
Ad pkt. 3.3.	Fritid	6
Ad pkt. 3.4.	Undervisning	7
Ad pkt. 6.1.	Forplejningen	7
Ad pkt. 6.2.	Købmandsordning.....	8
Ad pkt. 6.3.	Besøg.....	9
Ad pkt. 6.4.	Talsmandsordning	9
Ad pkt. 6.5.	Kommunikation mellem ansatte og indsatte	10
Opfølgning	11
Underretning	11

Den 20. januar 2010 afgav jeg en opfølgingsrapport om inspektionen den 20. august 2007 af Arresthuset i Odense. I opfølgingsrapporten anmodede jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Som supplement til min anmodning i opfølgingsrapporten bad jeg den 11. marts 2010 Arresthuset i Odense og Direktoratet for Kriminalforsorgen om at forholde sig til en række klagepunkter vedrørende de generelle forhold i arresthuset. Klagerne havde jeg modtaget fra talsmanden i arresthuset og en pårørende til talsmanden.

I den anledning modtog jeg en udtalelse af 8. juni 2010 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder to udtalelser af henholdsvis 23. februar og 16. april 2010 fra arrestforvareren som arrestinspektøren har henholdt sig til. Jeg har inddraget klagepunkterne fra talsmanden og dennes pårørende i opfølgingsrapporten.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 2.2. Celler og gangarealer

I den endelige rapport og opfølgingsrapporten beskrev jeg arbejdet med at renovere og vedligeholde cellerne. I opfølgingsrapporten skrev jeg at jeg ikke foretog videre vedrørende dette spørgsmål. I klagerne jeg har modtaget, er det beskrevet at renoveringen af cellerne først rigtigt blev påbegyndt sidst i 2009, selv om cellerne længe før har trængt til renovering.

Arresthuset har oplyst at det ikke er korrekt at renoveringen først blev påbegyndt i slutningen af 2009. Der er løbende – også gennem hele 2009 – blevet renoveret celler i arresthuset. I vinteren 2009-2010 manglede arresthuset arbejde at tilbyde de indsatte. Da der samtidig var tomme celler, havde arresthuset konstant to celler lukkede for at totalrenovere dem. Indtil videre er 9 celler totalrenoveret i 2010.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Jeg beskrev i den endelige rapport nogle problemer der er i hele arresthuset med tilstrækkelig udluftning. I opfølgingsrapporten af 20. januar 2010 beskrev jeg den brevveksling der havde været mellem arresthuset og direktoratet om problemet. Jeg bad arresthuset og direktoratet om at underrette mig om hvad der videre var sket vedrørende ventilationsproblemet.

Arresthuset har oplyst at ventilationsproblemet skyldes en kombination af utidssvarende varme anlæg i den ældste del af arresthuset, gamle utætte vinduer og et forældet ventilations- og udsugningsanlæg. Arresthuset vil bede direktoratet om hjælp til at løse problemet da arresthuset ikke selv er i stand til det. Arresthuset har ikke ressourcer til at finansiere projektet, ligesom projektet vil kræve ekstern, sagkyndig bistand. Arresthuset har oplyst at arresthuset i slutningen af maj 2010 vil sende et tilbud på afhjælpning af ventilationsproblemerne til direktoratet.

Direktoratet har oplyst at direktoratet er opmærksom på ventilationsproblemet. Problemet er også beskrevet i bygningsynsrapporten af 20. april 2009. Direktoratet forventer at arresthuset sender et tilbud, men har samtidig gjort opmærksom på at der på grund af spareplaner i kriminalforsorgen kun er begrænsede midler til rådighed til bygningsforbedringer og inventarudskiftning. Ansøgningen fra arresthuset skal derfor prioriteres sammen med ansøgninger fra resten af arresthusektoren.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg beder arresthuset og direktoratet om at underrette mig om hvad der videre sker for at løse ventilationsproblemerne i arresthuset.

Ad pkt. 2.3.5. Fritids- og motionsrum

I opfølgingsrapporten af 20. januar 2010 bad jeg om at blive underrettet om resultatet af arresthusets og direktoratets overvejelser om mulighederne for at forbedre motionsforholdene i arresthuset.

Direktoratet har oplyst at direktoratet er ved at behandle en ansøgning fra arresthuset om midler til indkøb af nyt udstyr til de indsattes fritidsaktiviteter.

Jeg beder arresthuset og direktoratet om at underrette mig om resultatet af ansøgningen om midler til nyt udstyr.

For så vidt angår de fysiske rammer for fritidsaktiviteter har arkitekten i bygningsynsrapporten af 20. april 2009 anbefalet at arresthuset flytter motionsrummet til et andet

lokale da der er store problemer med kondens i det nuværende lokale. Arresthuset har oplyst at det ikke råder over andre egnede lokaler. Direktoratet er ikke kommet med bemærkninger hertil.

Jeg har noteret mig arresthusets oplysninger om at arresthuset ikke råder over andre lokaler der er egnede til motionsrum. Da der trods fugtbehandling – ifølge arkitektens rapport af 20. april 2009 – fortsat er store problemer med kondens i motionsrummene, beder jeg arresthuset og direktoratet om at oplyse hvilke overvejelser arkitektens bemærkninger herom har givet anledning til.

I klagerne som jeg har modtaget, er det oplyst at der ikke har været nogen form for renovering af motionsrummene i den tid som talsmanden har været i arresthuset (ca. 11 måneder den 1. marts 2010). Bl.a. har ødelagte lamper og defekte opkaldsknapper i et motionsrum været i stykker i 11 måneder. I perioder har motionsrummene været lukket ned som kollektiv afstraffelse (se herom straks nedenfor), men heller ikke i disse perioder er der sket en renovering af rummene.

Arresthuset har oplyst at motionsrummene blev istandsat (renset, fugtbehandlet, væggene pudset og malet) i perioden december 2008/januar 2009. Der er ikke sket renovering af motionsrummene i de perioder rummene har været lukket ned, men skader er blevet udbedret og repareret. Det skyldes at arresthuset har prioriteret at renovere celler frem for motionsrum. Alle motionsrummene har været lukket på grund af hærværk inden for det seneste år. Hærværket har blandt andet været på lofterne.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I klagerne som jeg har modtaget, er det også oplyst at der sker nedlukning af motionsrummene som kollektiv afstraffelse. Det skete i oktober måned 2009 og igen i perioden fra den 22. februar til den 1. marts 2010. Der er ikke fra ledelsens side gjort forsøg på at finde ud af hvem der eventuelt har udøvet hærværk, selv om personalet har haft mulighed for det når de lukker de indsatte ind og ud af motionsrummene.

Arresthuset har oplyst at nedlukningerne skete af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde. Årsagen til lukningen i februar/marts 2010 var at fællesrummet uden for de tre motionsrum havde været udsat for hærværk hvor elektroniske installationer var blevet

ødelagt. Nedlukningen af fællesrummet skyldtes at gitteret uden for tremmerne var brækket fri af muren. Lukningen af motionsrummene i oktober 2009 skyldtes også hærværk.

Arresthuset har oplyst at det er blevet indskærpet over for personalet at det er vigtigt at motionsrummene bliver efterset når de lukker indsatte ind og ud af motionsrummene, sådan at eventuelle hærværksmænd kan identificeres.

Direktoratet har henholdt sig hertil og oplyst at det er personalets opgave at kontrollere motionsrummene.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg kan til orientering oplyse at jeg bl.a. i forbindelse med min inspektion af Københavns Fængsler, Vestre Fængsel, den 9. og 10. juni 2004 i min opfølgingsrapport af 10. november 2005 beskæftigede mig med spørgsmålet om kollektiv afstraffelse. Der må ikke anvendes kollektiv straf. Jeg har forstået på arresthusets oplysninger at der i de to nævnte tilfælde ikke har været tale om kollektiv straf. Jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette punkt.

I klagerne som jeg har modtaget, er det også oplyst at muligheden for gårdtur og brug af motionsrum bliver lagt i samme tidsrum.

Arresthuset har oplyst at muligheden for gårdtur og brug af motionsrum i en periode var lagt i samme tidsrum. Baggrunden var at arresthuset i en periode fik klager fra nogle indsatte over at det altid var de samme indsatte der kom først ud på gårdtur. Der blev derfor udarbejdet en ny gårdtursplan der forsøgte at tage højde for problemet. Planen medførte dog at nogle indsatte på enkelte dage i ugen måtte vælge mellem gårdtur eller brug af motionsrum. Gårdtursplanen eksisterede i ca. 3 måneder. Planen er nu lavet om, og problemet med sammenfald mellem gårdtur og brug af motionsrum forekommer ikke i den nye plan. Arresthuset har oplyst at ingen indsatte er blevet nægtet gårdtur.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig at der ikke længere er sammenfald mellem gårdtur og brug af motionsrum. Jeg foretager mig derfor ikke yderligere vedrørende dette punkt.

I den endelige rapport gik jeg ud fra at der i hvert motionsrum findes en instruktionsvejledning i korrekt brug af redskaberne i rummet. I opfølgingsrapporten af 20. januar 2010 noterede jeg mig arresthusets oplysning om at der var ophængt instruktionsvejledninger til alt motionsudstyr.

I klagerne som jeg har modtaget, er det oplyst at der fortsat mangler instruktionsvejledninger til nogle af maskinerne i motionsrummene.

Arresthuset har oplyst at der er opsat instruktionsvejledninger til alle maskinerne i motionsrummene, men at vejledningerne flere gange er blevet ødelagt af de indsatte.

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste, men har i øvrigt bedt arresthuset om løbende at sikre at der er de nødvendige instruktioner til maskinerne.

Jeg har noteret mig det oplyste, og går således ud fra at arresthuset løbende sikrer at der er de nødvendige instruktioner til maskinerne. Jeg har tidligere fra en inspektion af et arresthus erfaret at "hærværk" mod instruktionsvejledninger blev minimeret efter at vejledningerne blev lamineret. Jeg anbefaler derfor at arresthuset laminerer instruktionsvejledningerne.

Undervisnings- og bibliotekslokalet

I min opfølgingsrapport bad jeg om at få oplyst hvad der videre var sket med hensyn til indkøb af inventar til brug for biblioteksbetjeningen og undervisningen.

Arresthuset har oplyst at arresthuset i februar 2010 var ved at indhente to tilbud på inventar til undervisnings- og bibliotekslokalet. Arresthuset har også oplyst at det har indgået aftale med Fyns Kontorcenter om at lave et tilbud på indretning af undervisnings- og bibliotekslokalet.

Direktoratet afventer arresthusets ansøgning om bevilling til inventaret.

Jeg beder om oplysning om hvad der videre er sket med hensyn til indkøb af inventar.

Ad pkt. 3.3. Fritid

I klagerne som jeg har modtaget, er det oplyst at de fritidstilbud som arresthuset bl.a. har i form af mulighed for at spille brætspil og bordtennis, i perioder begrænses på grund af manglende udbedring af mangler, f.eks. manglende bat og bolde.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke kan genkende beskrivelsen af at der mangler bat og bolde. Arresthuset har oplyst at der løbende – og flere gange årligt – bliver indkøbt genstande til fritidstilbuddene. Arresthuset har derudover oplyst telefonisk over for direktoratet at der aldrig har været situationer hvor en anmodning om indkøb af genstande til at forbedre fritidstilbuddene, ikke er blevet imødekommet af arresthuset. Det gælder uanset om anmodningen er kommet fra en indsat, en talsmand eller fra personalet. Det er ansatte der står for fritidstilbuddene, og man holder derfor særligt øje med eventuelle mangler netop for at de kan udbedres.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret det oplyste. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Ad pkt. 3.4. Undervisning

I min opfølgingsrapport bad jeg om at modtage underretning om resultatet af den evaluering af undervisningsordningen som fandt sted i efteråret 2009. Undervisningsordningen var indtil efteråret 2009 et forsøg og indebar at undervisningstimerne var fordelt på 3 lærere fra Statsfængslet på Søbysøgård.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er meget tilfreds med ordningen hvor 3 undervisere deler timerne mellem sig. Det giver en større fleksibilitet i undervisningen som nu også dækker mere bredt. Arresthuset kan i højere grad screene for ordblindhed og sætte ind med relevant undervisning. Der tilbydes nu både ordblindeundervisning og undervisning på højere niveau. Der tilbydes klasseundervisning som før, men også i videre omfang opgaver som indsatte kan løse på cellen. Arresthuset oplever at der nu er flere indsatte der ”møder” skolen, og dermed også flere indsatte der får en succesoplevelse med skolen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg går ud fra at ordningen ikke længere er et forsøg, men en permanent ordning.

Ad pkt. 6.1. Forplejningen

I min opfølgingsrapport skrev jeg at jeg gik ud fra at arresthuset ville fortsætte bestræbelserne på at få etableret en ordning med levering af morgenbrød fra en bager i weekenden. I klagerne som jeg har modtaget, er der beskrevet flere muligheder for at

få en bagerordning i arresthuset, men at bestræbelserne er strandet på grund af manglende initiativer fra ledelsens side.

Arresthuset har oplyst at den forretning som arresthuset igennem mange år havde en bagerordning med i weekenderne, lukkede. Arresthuset indgik derefter en aftale med en ny bager. Aftalen blev opsagt efter 3 weekender da aftalen ikke var rentabel for bageren. Der kom oftest kun 3-4 bestillinger. Arresthuset har derefter forsøgt at indgå en aftale med en ny bager, men arresthuset har ikke fået nogen tilbagemeldinger fra den pågældende bagerbutik. Arresthuset har afvist at bestille bagerbrød via netbageren som er en internetbaseret bager. Det skyldes at arresthuset ikke vil ofre særligt mange administrative ressourcer på en bagerbrødsordning. Alle indsatte får rundstykker på søn- og helligdage.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg går dog ud fra at arresthuset fortsat vil være indstillet på at søge at etablere en bagerordning, herunder overveje om de oplysninger der er beskrevet i klagerne, kan føre til etableringen af en bagerordning.

Ad pkt. 6.2. Købmandsordning

I min opfølgingsrapport bad jeg om at få oplyst hvad der videre var sket med hensyn til indgåelsen af en kontrakt mellem arresthuset og købmanden.

Arresthuset har vedlagt en kopi af købmandskontrakten.

Direktoratet er ikke kommet med nogen bemærkninger til kontrakten.

Jeg har noteret mig at der nu er indgået en kontrakt med købmanden.

I indledningen til kontrakten står der at indsatte i Arresthuset i Odense i rimeligt omfang skal have mulighed for at købe daglige fornødenheder i form af dagligvarer, nydelsesmidler, ugeblade og enkelte toiletartikler. Kontrakten henviser i den forbindelse til §§ 11 og 14 i genstandsbekendtgørelsen.

Disse bestemmelser vedrører imidlertid ikke indsattes adgang til at købe dagligvarer mv. Jeg går derfor ud fra at arresthuset vil rette henvisningen til genstandsbekendtgørelsen i kontrakten. Jeg foretager mig ikke yderligere vedrørende dette punkt.

Ad pkt. 6.3. Besøg

I klagerne jeg har modtaget, er beskrevet en besøgssituation med et mindreårigt barn hvor den besøgende ikke følte sig pænt og respektfuldt modtaget i arresthuset, bl.a. måtte de besøgende vente uden for arresthuset i dårligt vejr.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har 4 besøgsrum, og at besøgende tidligst bliver lukket ind 5 minutter før besøget. Det skyldes at de foregående besøgende først skal lukkes ud. De besøgende er bekendt hermed. Personalet skal ved besøg sikre at besøget afvikles sikkerhedsmæssigt forsvarligt. For så vidt angår den konkrete situation har arresthuset oplyst at det har overholdt de sikkerhedsmæssige retningslinjer der gælder ved kontrolleret besøg, og at der ikke var tale om nedværdigende behandling. Arresthuset har over for direktoratet telefonisk henvist til at omgangstonen mellem ansatte og indsatte løbende drøftes i flere fora, og at arresthuset griber ind hvis arresthuset får kendskab til at der ikke tales pænt. Arresthuset opfordrer desuden både indsatte og pårørende til at klage over konkrete episoder og ansatte der ikke lever op til normen for god adfærd og omgangstone.

Direktoratet har oplyst at sikkerhedsprocedurerne ved besøg bl.a. kan bestå i at besøgsafviklingen sker forskudt, og at pårørende til forskellige indsatte ikke må vente i samme rum. Der er skærpede retningslinjer for sikkerhedsprocedurerne ved kontrolleret besøg. Direktoratet har i øvrigt henholdt sig til arresthusets bemærkninger.

Jeg har noteret mig det oplyste, som ikke giver mig anledning til at foretage mere. Ligesom arresthuset henviser jeg både indsatte og besøgende til at indgive konkrete klager hvis de føler sig forkert behandlet.

Ad pkt. 6.4. Talsmandsordning

I klagerne som jeg har modtaget, er det også oplyst at talsmanden chikaneres ved flere gange at blive flyttet fra sin celle uden at der har været tale om disciplinærstraf, og talsmanden oplever at blive mødt med en ydmygende og nedværdigende omgangsform når han påpeger problemer i forhold til personale og faciliteter.

Arresthuset har oplyst at talsmanden er blevet flyttet to gange. Én gang fordi man ønskede at skille fire indsatte ad, og én gang fordi hans celle skulle renoveres. Arresthuset har desuden oplyst at det er ledelsens opfattelse at det er vigtigt med et velfungerende talsmandsapparat, og at det bestemt ikke opfattes som irriterende når den til enhver tid siddende talsmand påpeger problemer i arresthuset. For så vidt angår den

konkrete talsmand opleves han på talsmandsmøderne som saglig og konstruktiv. Arresthuset har vedlagt et referat fra et talsmandsmøde den 14. april 2010.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg henviser til at talsmanden indgiver en konkret klage i tilfælde hvor talsmanden føler sig forkert behandlet.

Ad pkt. 6.5. Kommunikation mellem ansatte og indsatte

I min endelige rapport af 23. juni 2009 noterede jeg mig de tiltag arresthuset gjorde for at sætte fokus på omgangstonen mellem indsatte og ansatte i arresthuset. I klagerne som jeg har modtaget, er det oplyst at der fortsat hersker en omgangstone mellem de ansatte og indsatte der er med til at fremprovokere konfliktsituationer.

Arresthuset har oplyst at ledelsen og samarbejdsudvalget drøfter omgangstonen som et tilbagevendende tema. Der bliver arbejdet med omgangstonen både i den daglige kontakt med de indsatte, på arresthusets møder, og i en nyoprettet trivselsgruppe. Arresthuset har også oplyst at det vil blive påtalt hvis ledelsen bliver bekendt med at der ikke tales pænt til en indsat eller en pårørende. Ledelsen opfordrer til at der klages over episoder eller ansatte der ikke lever op til normen for god adfærd og omgangstone.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at arresthuset sørger for at omgangstonen i arresthuset løbende drøftes. Jeg kan tilslutte mig ledelsens opfordring til at klage i konkrete tilfælde hvor en indsat føler sig forkert behandlet. Jeg foretager mig ikke yderligere vedrørende dette punkt.

Jeg noterede mig i min endelige rapport at arresthusets ledelse var enig i min forståelse af at der som udgangspunkt bankes på en celledør før den umiddelbart efter låses op. I klagerne som jeg har modtaget, er det oplyst at det stadig er et problem at nogle blandt personalet som udgangspunkt ikke banker på en celledør før den låses op.

Arresthuset har oplyst at det skal være kutyme at der i almindelige situationer bankes på celledørene inden de åbnes. Personalet er bekendt med kutyemen, og den ind-

skærpes jævnlgt. Ledelsen vil gerne orienteres hvis der er ansatte der ikke efterlever kutymen, sådan at det kan påtales og adfærden ændres.

Direktoratet har oplyst at det er almindelig kutyme at der bankes på celledøren inden den åbnes. Direktoratet har i øvrigt henholdt sig til arresthusets bemærkninger.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg henviser i øvrigt til arresthusets opfordring om at orientere ledelsen hvis der er ansatte der ikke efterlever kutymen. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

I klagerne som jeg har modtaget, er det også oplyst at personalet hver dag "visiterer" den morgenavis som den pårørende har betalt til den indsatte, så avisen først afleveres til den indsatte op ad formiddagen.

Arresthuset har oplyst at det er blevet indskærpet over for personalet at det er uacceptabelt at personalet læser i aviser der er bestilt og betalt af pårørende.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg går ud fra at det ikke har nogen praktisk betydning hvorvidt avisen er bestilt og betalt af en pårørende, og at aviser den indsatte selv har bestilt og betalt, således også skal leveres direkte til den indsatte uden at personalet først læser dem. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Odense, Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef